

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

- SECȚIILE UNITE -

I. Decizia Nr. I din 15 ianuarie 2007

cu privire la încadrarea juridică a faptei de ucidere din culpă săvârșită cu ocazia conducerii pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală

*Publicată în Monitorul Oficial,
Partea I, nr. 81 din 01/02/2008*

Dosar nr. 17/2006.

Sub președinția domnului profesor univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la încadrarea juridică a faptei de ucidere din culpă, săvârșită cu ocazia conducerii pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge ori o concentrație ce depășește 0,40 g/l alcool pur în aerul expirat.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 87 de judecători din totalul de 117 în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Nicoleta Eucarie.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, cerând să fie admis, în sensul că faptele de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană având în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală și de ucidere din culpă, cu această ocazie, a unei persoane constituie atât infracțiunea de ucidere din culpă prevăzută la art. 178 alin. (3) teza I din Codul penal, cât și infracțiunea rutieră prevăzută la art. 79 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, cu modificările și

completările ulterioare, în concurs real prevăzut de art. 33 lit. a) din Codul penal.

Referindu-se la uciderea din culpă a unei persoane în aceleași împrejurări, comisă de către un conducător având o îmbibație alcoolică sub limita legală, dar care se află în stare de ebrietate constatată clinic sau prin orice alt mijloc de probă, a susținut că această faptă constituie infracțiunea unică de ucidere din culpă prevăzută la art. 178 alin. (3) teza a II-a din Codul penal.

De asemenea, a cerut să se rețină că și fapta de ucidere din culpă a unei persoane în atare împrejurare, comisă de către un conducător auto având o îmbibație alcoolică sub limita legală, dar căruia nu i s-a stabilit prin niciun alt mijloc de probă starea de ebrietate, constituie infracțiunea unică, de ucidere din culpă, prevăzută la art. 178 alin. (2) din Codul penal.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

Instanțele judecătorești nu au un punct de vedere unitar cu privire la încadrarea juridică a faptei de ucidere din culpă, săvârșită cu ocazia conducerii pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge ori o concentrație ce depășește 0,40 g/l alcool pur în aerul expirat.

Astfel, unele instanțe au considerat că faptele menționate constituie două infracțiuni distincte aflate în concurs real, respectiv, atât infracțiunea de ucidere din culpă prevăzută la art. 178 alin. (3) din Codul penal, cât și în infracțiunea de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care are în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală sau care se află în stare de ebrietate, prevăzută la art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Alte instanțe, dimpotrivă, au considerat că în astfel de cazuri faptele constituie o singură infracțiune, complexă, prevăzută la art. 178 alin. (3) din Codul penal, care o absoarbe pe cea prevăzută la art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și au aplicat corect dispozițiile legii.

Prin art. 178 alin. (3) din Codul penal se prevede că atunci „când uciderea din culpă a unei persoane este săvârșită de un conducător de vehicul cu tracțiune mecanică, având în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală sau care se află în stare de ebrietate, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 15 ani”.

Pe de altă parte, la art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, este prevăzută ca infracțiune „conducerea pe drumu-

rile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge”.

Ca urmare, din aceste prevederi reiese în mod vădit că infracțiunea de ucidere din culpă, reglementată în art. 178 alin. (3) din Codul penal, constă într-o acțiune ce cuprinde în ea însăși și trăsăturile distinctive ale infracțiunii prevăzute la art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, astfel că într-un atare caz, în raport cu modalitatea concretă în care a fost comisă, cea de-a doua infracțiune își pierde autonomia proprie de faptă penală, fiind absorbită în întregime sub formă de circumstanță agravantă în conținutul infracțiunii de ucidere din culpă, devenind componentă a unei singure infracțiuni, complexă, în sensul prevederilor art. 41 alin. (3) din Codul penal.

În această privință este de observat că uciderea din culpă a unei persoane, săvârșită de un conducător auto care conduce autovehiculul având o îmbibație alcoolică peste limita legală sau în stare de ebrietate, prezintă un pericol social propriu, astfel că legiuitorul a înțeles să stabilească faptul că toate aceste acte, obiectiv strâns legate între ele, se însumează unei singure infracțiuni, care se constituie într-o infracțiune complexă, pentru săvârșirea căreia se prevede o pedeapsă al cărei maxim special, expresie a gradului de pericol social sporit, să depășească cuantumul pedepsei maxime aplicabile, potrivit art. 34 din Codul penal, pentru concursul de infracțiuni.

Or, în raport cu voința expresă a legiuitorului de a crea din două infracțiuni autonome o singură entitate infracțională, distinctă, și de a stabili pentru săvârșirea ei o pedeapsă care să exprime pericolul social propriu al unui atare ansamblu infracțional, considerat ca unitate complexă, care nu ar putea să se afle în concurs cu una dintre părțile sale componente.

Mai mult, voința legiuitorului nu poate fi interpretată în sensul că aceeași împrejurare - conducerea autovehiculului cu o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală - să determine două agravări ale pedepsei, o dată ca circumstanță agravantă, prevăzută la art. 178 alin. (3) din Codul penal, iar a doua oară ca infracțiune distinctă, prevăzută la art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului, în concurs cu infracțiunea de ucidere din culpă.

De aceea, se impune concluzia că, în situațiile în care conducătorul unui autovehicul ucide din culpă o persoană în timp ce conduce pe drumurile publice un autoturism sau tramvai, având în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală, fapta sa constituie o singură infracțiune, complexă, de ucidere din culpă, prevăzută la art. 178 alin. (3) teza I din Codul penal, în care este absorbită infracțiunea prevăzută la art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Dacă, însă, uciderea din culpă a unei persoane în aceleași împrejurări este comisă de către un conducător auto având o îmbibație alcoolică sub limita lega-

lă, dar care se află în stare de ebrietate, constatată clinic sau prin orice alt mijloc de probă, fapta sa constituie infracțiunea unică deucidere din culpă prevăzută la art. 178 alin. (3) teza a II-a din Codul penal.

În același timp, uciderea din culpă a unei persoane în astfel de împrejurări, comisă de un conducător auto având o îmbibație alcoolică sub limita legală, în privința căruia nu s-a stabilit starea de ebrietate prin niciun mijloc de probă, nu poate constitui decât infracțiunea unică deucidere din culpă prevăzută la art. 178 alin. (2) din Codul penal, al cărei caracter calificat este imprimat de producerea consecinței datorită nerespectării dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul profesiei sau al unei activități ca șofer.

În consecință, în temeiul dispozițiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și ale art. 414² din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se decide în sensul considerentelor de mai sus.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

DECID:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

1. Stabilesc că faptele de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană având în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală și deucidere din culpă cu această ocazie a unei persoane constituie o singură infracțiune, complexă, deucidere din culpă, prevăzută la art. 178 alin. (3) teza I din Codul penal, în care este absorbită infracțiunea prevăzută la art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

2. Uciderea unei persoane în aceleași împrejurări, comisă de către un conducător auto având o îmbibație alcoolică sub limita legală, dar care se află în stare de ebrietate constatată clinic sau prin orice alt mijloc de probă, constituie infracțiunea unică deucidere din culpă, prevăzută de art. 178 alin. (3) teza a II-a din Codul penal.

3. Uciderea unei persoane în aceleași împrejurări, comisă de către un conducător auto având o îmbibație alcoolică sub limita legală, dar căruia nu i s-a stabilit prin alt mijloc de probă starea de ebrietate, constituie infracțiunea unică deucidere din culpă, prevăzută de art. 178 alin. (2) din Codul penal.

Obligatorie, potrivit art. 414² alin. (2) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 15 ianuarie 2007.

2. Decizia Nr. II din 15 ianuarie 2007

cu privire la compatibilitatea de a participa la judecarea cererii de revizuire sau a contestației în anulare a judecătorului care a soluționat anterior fondul cauzei

*Publicată în Monitorul Oficial,
Partea I, nr. 81 din 01/02/2008*

Dosar nr. 27/2006.

Sub președinția domnului profesor univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la compatibilitatea de a participa la judecarea cererii de revizuire sau a contestației în anulare a judecătorului care a soluționat anterior fondul cauzei.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 87 de judecători din totalul de 117 în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Antoaneta Florea.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru admiterea acestuia, în sensul de a se stabili că judecătorul care a soluționat fondul cauzei nu devine incompatibil să soluționeze cererea de revizuire sau contestația în anulare, neexistând temeii pentru admiterea unei cereri de abținere sau de recuzare.

În promovarea acestui punct de vedere a subliniat că atât contestația în anulare, cât și revizuirea sunt căi extraordinare de atac, de retractare, iar nu de reformare a hotărârii, care nu vizează fondul procesului, așa încât, în cadrul lor, judecătorul este chemat să cenzureze o situație nouă, pe care nu a avut-o în vedere cu prilejul primei judecăți.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În practica instanțelor judecătorești s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la compatibilitatea de a participa la judecarea cererii de

revizuire sau a contestației în anulare a judecătorului care a soluționat anterior fondul cauzei.

Astfel, unele instanțe s-au pronunțat în sensul că judecătorul care a soluționat cauza pe fond devine incompatibil să judece în aceeași cauză cererea de revizuire și contestația în anulare.

În justificarea acestui punct de vedere s-a motivat că aplicarea riguroasă a dispozițiilor art. 24 din Codul de procedură civilă impune să se considere că judecătorul care a pronunțat o hotărâre într-o cauză nu mai poate lua parte la judecarea acelei cauze nici în revizuire sau în contestație în anulare, pentru a nu se aduce atingere încrederii justițiabililor în imparțialitatea celui judecător și a nu se contraveni cerinței de imparțialitate la care se referă prevederile art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Alte instanțe, dimpotrivă, au considerat că nu există stare de incompatibilitate în cazul soluționării căilor de atac în retractare, cum sunt cererea de revizuire și contestația în anulare, întrucât judecătorul se află în fața unei situații de fapt noi, pe care nu putea să o aibă în vedere cu ocazia primei judecăți.

În aprecierea acestor puncte de vedere, în raport cu dispozițiile legale aplicabile, se impune a se avea în vedere următoarele:

Potrivit dispozițiilor art. 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă, „judecătorul care a pronunțat o hotărâre într-o pricină nu poate lua parte la judecata aceleiași pricini în apel sau în recurs și nici în caz de rejudecare după casare”.

Astfel, în acest text de lege nu se prevede că s-ar afla în caz de imposibilitate să soluționeze contestațiile în anulare sau revizuirile judecătorul care s-a pronunțat prin hotărârea care se atacă prin una dintre aceste două căi extraordinare de atac, iar dispozițiile legale menționate, fiind de strictă interpretare, nu se pot extinde prin analogie.

În principiu, în calea extraordinară de atac a contestației în anulare, ca și în aceea a revizuirii nu se realizează un control judiciar asupra unei judecăți anterioare, ci se trece la soluționarea din nou a aceleiași pricini, ca urmare a introducerii unei cereri prin care se tinde la retractarea hotărârii pronunțate anterior, ceea ce și explică nereglementarea în art. 24 din Codul de procedură civilă, ca situație de incompatibilitate, a cazului în care judecătorul participă la soluționarea aceleiași pricini în contestație în anulare sau în revizuire.

Cu toate acestea, pot exista situații în care judecătorul investit cu soluționarea unei astfel de căi extraordinare de atac să fie pus în situația de a-și evalua propria hotărâre sub un aspect cu privire la care și-a exprimat deja opinia, caz în care, pentru a asigura deopotrivă imparțialitatea, cât și aparența de imparțialitate pe care le reclamă desfășurarea unui proces echitabil, acesta să considere că este totuși necesar să se abțină de la judecata pricinii.

Așa fiind, concluzia ce se impune este aceea că judecătorul care a făcut parte din completul care a judecat fondul cauzei nu devine incompatibil să soluționeze cererea de revizuire sau contestația în anulare, ceea ce nu exclude însă posibilitatea ca, în funcție de motivul pe care se întemeiază calea extraordinară de atac și de circumstanțele concrete ale cauzei, să existe un temei pentru abținerea ori recuzarea judecătorului, care, în actuala reglementare, constituie impedimente legale diferite de acela al incompatibilității.

În consecință, în temeiul dispozițiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004, republicată, și ale art. 329 din Codul de procedură civilă, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că judecătorul care a soluționat fondul pricinii nu devine incompatibil să soluționeze, în aceeași cauză, cererea de revizuire sau contestația în anulare.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

DECID:

Admit recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În aplicarea dispozițiilor art. 24 din Codul de procedură civilă stabilesc:

Judecătorul care soluționează fondul cauzei nu devine incompatibil să soluționeze cererea de revizuire sau contestația în anulare.

Obligatorie, pentru instanțe, potrivit art. 329 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 15 ianuarie 2007.

3. Decizia Nr. III din 15 ianuarie 2007

cu privire la competența de soluționare în primă instanță a cererilor privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului

*Publicată în Monitorul Oficial,
Partea I, nr. 732 din 30/10/2007*

Dosarele nr. 28/2005 și nr. 28/2006.

Sub președinția domnului profesor univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație

și Justiție, în Dosarul nr. 28/2006, cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 40 alin. (2) cu referire la art. 124 din Legea nr. 272/2004 referitor la competența materială de soluționare, în primă instanță, a cererii de instituire a tutelei copilului minor.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, fiind prezenți 87 de judecători din totalul de 117 în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Antoaneta Florea.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a învederat că există o strânsă legătură între acest recurs în interesul legii și recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 28/2005 declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București, care se referă tot la competența materială de soluționare, în primă instanță, a cererii de instituire a tutelei copilului minor, cerând în concluzie să fie întrunite cele două dosare în vederea soluționării lor deodată.

Secțiile Unite, ținând seama că între cele două recursuri în interesul legii, prin care se solicită stabilirea instanței competente să judece în primă instanță cererea de instituire a tutelei copilului minor, există o strânsă legătură, în temeiul art. 164 din Codul de procedură civilă, dispune întrunirea acestora și judecarea lor deodată.

În continuare, s-a dat cuvântul procurorului, care a susținut recursul în interesul legii, declarat de procurorul general și, implicit, a celui formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București, punând concluzii pentru admiterea acestora în scopul de a se stabili că instanța competentă să soluționeze în primă instanță cererea privind măsura de protecție alternativă, a tutelei copilului minor, revine tribunalului.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursurilor în interesul legii menționate, constată următoarele:

În practica instanțelor judecătorești, s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la instanța competentă să soluționeze, în primă instanță, cererile privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului minor.

Astfel, unele instanțe, invocând dispozițiile art. 124 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, potrivit cărora tribunalul are competență generală de a soluționa în primă instanță cererile de stabilire a tuturor măsurilor de protecție a copilului reglementate de această lege, s-au pronunțat în sensul că se impune ca și cererile privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului să revină tot în competența de judecată, în primă instanță, a tribunalului.

În motivarea punctului de vedere menționat s-a arătat că, deși competența de judecată a tribunalului în primă instanță ar părea limitată, prin art. 124 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, la cauzele privind stabilirea măsurilor de protecție specială reglementate în cuprinsul acestei legi, dispozițiile de ansamblu ale art. 124-131 impun interpretarea că tot tribunalului îi revine și competența de soluționare în primă instanță a cererilor referitoare la măsura de protecție alternativă a tutelei copilului.

S-a relevat că o competență de soluționare a tutelei diferită de aceea prevăzută pentru celelalte măsuri de protecție alternativă a copilului ar încălca principiul instituit prin art. 6 lit. 1) din Legea nr. 272/2004, care impune „interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului în corelație cu ansamblul reglementărilor din această materie”, astfel că scopul legii respective nu ar mai putea fi realizat.

În fine, s-a învederat că, în condițiile accentuării tendinței legiuitorului de a instituționaliza specializarea instanțelor, în care sens prin Legea nr. 304/2004 s-a creat posibilitatea înființării de tribunale specializate pentru minori și familie, ar fi de neconceput ca tocmai măsura instituirii tutelei să treacă în competența de soluționare a unei instanțe de grad inferior și să fie sustrasă, astfel, competenței speciale firești.

Alte instanțe, dimpotrivă, au considerat că soluționarea, în primă instanță, a cererii de instituire a tutelei copilului minor revine în competența de soluționare a judecătorei, fiind aplicabile, în această privință, dispozițiile art. 1 pct. 1 din Codul de procedură civilă, iar nu dispozițiile cu caracter special cuprinse în art. 124 alin. (1) din Legea nr. 272/2004.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.

În adevăr, potrivit art. 124 din Legea nr. 272/2004, „Cauzele prevăzute de prezenta lege privind stabilirea măsurilor de protecție specială sunt de competența tribunalului de la domiciliul copilului”, iar „Dacă domiciliul copilului nu este cunoscut, competența revine tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul”.

În raport cu acest conținut explicit al dispozițiilor menționate, rezultă, deci, că numai pentru cauzele care se regăsesc în cuprinsul normelor de reglementare din Legea nr. 272/2004 s-a prevăzut competența de soluționare a tribunalului de la domiciliul copilului și, respectiv, a celui în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul.

Cum o atare competență, fiind *ratione materiae*, este de ordine publică, înseamnă că soluționarea oricărei cereri care se referă la instituirea măsurilor de protecție specială ce privesc copilul trebuie să aibă loc în condițiile respectării necondiționate a dispozițiilor referitoare la instanțele cărora legea le-a dat plenitudine de competență, respectiv judecătorei.

Față de aceste cerințe de ordine publică, a căror nerespectare atrage nulitatea hotărârii ce s-ar pronunța, se impune să se verifice dacă și cererile privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului fac parte din măsurile de protecție specială reglementate prin dispozițiile Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Or, din examinarea prevederilor Legii nr. 272/2004 se constată că, între măsurile de protecție specială a copilului, reglementate prin această lege, nu se regăsește și aceea a tutelei copilului.

În acest sens, este de observat că prin art. 55 din Legea nr. 272/2004 s-a prevăzut că „măsurile de protecție specială a copilului”, la care se referă această lege, sunt: „plasamentul”, „plasamentul în regim de urgență” și „supravegherea specializată”.

Mai mult, reglementând în continuare cine poate beneficia de măsurile de protecție specială enunțate, modalitatea concretă de realizare a fiecăreia, precum și alte forme de asigurare a protecției copilului, dispozițiile Legii nr. 272/2004 nu conțin nicio referire la măsura de protecție alternativă a tutelei copilului.

Ca urmare, din moment ce reglementarea dată prin Legea nr. 272/2004 nu se referă și la măsura de protecție alternativă a tutelei copilului, se impune să fie considerate de competența tribunalului de la domiciliul copilului și, respectiv, a tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul, în accepțiunea prevederilor art. 124 din această lege, numai acele cauze care privesc măsurile de protecție specială a copilului strict determinate în cuprinsul art. 55.

De altfel, această interpretare este singura ce poate fi primită și pentru că art. 57 din lege, prevăzând, restrictiv, că „Părinții, precum și copilul care a împlinit vârsta de 14 ani au dreptul să atace în instanță măsurile de protecție specială instituite de prezenta lege, beneficiind de asistență juridică gratuită, în condițiile legii”, exprimă, de asemenea, voința explicită a legiuitorului de a preciza că reglementarea în discuție privește în mod exclusiv măsurile de protecție specială a copilului ce fac obiectul definiției date în cuprinsul art. 55.

Așa fiind, competența materială de soluționare, în primă instanță, a cererilor privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului nu poate fi decât aceea din dreptul comun, care, potrivit art. 1 pct. 1 din Codul de procedură civilă, revine judecătoriei.

În consecință, în temeiul art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, precum și ale art. 329 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că, în raport cu dispozițiile art. 124 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, competența de soluționare, în primă instanță, a cererilor privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului revine judecătoriei.

PENTRU ACESTE MOTIVE**În numele legii****DECID:**

Admit recursurile în interesul legii declarate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și de Colegiul de conducere al Curții de Apel București.

În aplicarea dispozițiilor art. 124 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, stabilesc:

Competența de soluționare, în primă instanță, a cererilor privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului revine judecătoriei.

Obligatorie, pentru instanțe, potrivit art. 329 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 15 ianuarie 2007.

4. Decizia Nr. V din 15 ianuarie 2007

cu privire la deducerea taxei pe valoare adăugată și diminuarea bazei impozabile la stabilirea impozitului pe profit în cazul în care documentele justificative nu conțin informațiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare la data efectuării operațiunii

*Publicată în Monitorul Oficial, Partea I,
anr. 732 din 30/11/2007*

Dosar nr. 21/2006.

Sub președinția domnului profesor univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 6 alin. (2) din Legea nr. 82/1991, republicată și ale art. 21 alin. (4) din Legea nr. 571/2003 privind aprobarea Codului fiscal, referitor la posibilitatea deducerii taxei pe valoarea adăugată și a diminuării bazei impozabile la stabilirea impozitului pe profit în cazul în care documentele justificative cuprind mențiuni incomplete, inexacte sau care nu corespund realității.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 87 de judecători din totalul de 117 în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Antoaneta Florea.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru admiterea acestuia în sensul de a se stabili că taxa pe valoarea adăugată nu poate fi dedusă și nici nu poate diminua baza impozabilă la stabilirea impozitului pe profit în cazul în care documentele justificative cuprind mențiuni incomplete sau care nu corespund realității.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În aplicarea dispozițiilor art. 21 alin. (4) lit. f) și ale art. 145 alin. (8) lit. a) și b) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, precum și ale art. 6 alin. (2) din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, instanțele judecătorești nu au un punct de vedere unitar.

Astfel, unele instanțe s-au pronunțat în sensul că, oricâtă diligență ar manifesta, reclamanții, beneficiari ai bunurilor sau serviciilor livrate ori prestate, nu au posibilitate legală să verifice dacă societățile comerciale care le-au prezentat documentele justificative au obținut formularele tipizate pe căi legale sau dacă sunt corecte numerele de înregistrare la oficiul registrului comerțului indicate de furnizori sau prestatori și nici să verifice dacă documentele pe care le-au primit de la aceștia au toate rubricile completate în mod corespunzător.

În motivarea acestui punct de vedere s-a apreciat că operatorii economici beneficiari de bunuri și servicii nu pot fi făcuți răspunzători pentru o faptă culpabilă săvârșită de altă persoană juridică pentru că s-ar încălca principiul bunei credințe în relațiile comerciale. S-a relevat că, în astfel de situații, eroarea în care se află operatorii economici beneficiari are un caracter obiectiv, nepunând fi imputată lor neobservarea formei facturilor sau a altor documente emise de furnizorii de bunuri sau prestatorii de servicii și nici situația juridică a acestora din momentul întocmirii documentelor justificative.

Alte instanțe, dimpotrivă, s-au pronunțat în sensul că este interzisă emiterea și utilizarea unor facturi care nu îndeplinesc cerințele unor documente justificative, în accepțiunea prevederilor art. 6 din Legea nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 831/1997, considerând că nu se poate deduce taxa pe valoarea adăugată și nici nu se poate diminua baza impozabilă la stabilirea impozitului pe profit în situația în care documentele justificative nu conțin toate informațiile prevăzute

de dispozițiile legale în vigoare la data efectuării operațiunii pentru care se solicită deducerea TVA.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.

Prin art. 19 alin. (1) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, intrată în vigoare la data de 1 ianuarie 2004, se prevede că „Profitul impozabil se calculează ca diferență între veniturile realizate din orice sursă și cheltuielile efectuate în scopul realizării de venituri, dintr-un an fiscal, din care se scad veniturile neimpozabile și la care se adaugă cheltuielile nedeductibile”, precum și că „La stabilirea profitului impozabil se iau în calcul și alte elemente similare veniturilor și cheltuielilor potrivit normelor de aplicare”.

În cuprinsul normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 44 din 22 ianuarie 2004, făcându-se referire la dispozițiile art. 19 din cod se precizează că „Veniturile și cheltuielile care se iau în calcul la stabilirea profitului impozabil sunt cele înregistrate în contabilitate potrivit reglementărilor contabile date în baza Legii contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și orice alte elemente similare veniturilor și cheltuielilor, din care se scad veniturile neimpozabile și se adaugă cheltuielile nedeductibile conform prevederilor art. 21 din Codul fiscal”.

În raport cu aceste reglementări legale, profitul impozabil constă, deci, în diferența dintre veniturile realizate din orice sursă și suma cheltuielilor deductibile.

Or, în accepțiunea prevederilor art. 21 alin. (1) din Codul fiscal, „sunt considerate cheltuieli deductibile numai cheltuielile efectuate în scopul realizării de venituri impozabile, inclusiv cele reglementate prin acte normative în vigoare”.

În această privință, însă, este de observat că prin art. 21 alin. (4) lit. f) din Codul fiscal se subliniază că „nu sunt deductibile”, între altele, „cheltuielile înregistrate în contabilitate, care nu au la bază un document justificativ, potrivit legii, prin care să se facă dovada efectuării operațiunii sau intrării în gestiune, după caz, potrivit normelor”.

Tot astfel, reglementându-se regimul deducerilor în cuprinsul art. 145 din Codul fiscal, la alin. (8) din acest articol se prevede că exercitarea dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată este condiționată de justificarea dreptului respectiv, în funcție de felul operațiunii, cu unul dintre documentele specificate, diferențiat, la lit. a) și b) din acel alineat.

De asemenea, prin art. 6 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, se prevede, la alin. (1), că „Orice operațiune economico-financiară efectuată se consemnează în momentul efectuării ei într-un document care stă la baza înregistrărilor în contabilitate, dobândind astfel calitatea de document justificativ”, iar la alin. (2) că „Documentele justificative care stau la baza înregistrărilor în

contabilitate angajează răspunderea persoanelor care le-au întocmit, vizat și aprobat, precum și a celor care le-au înregistrat în contabilitate, după caz”.

În același spirit, prin art. 24 alin. (1) din Legea nr. 345/2002 privind taxa pe valoarea adăugată, în vigoare de la 1 iunie 2002, s-a precizat că „Pentru exercitarea dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată orice persoană impozabilă trebuie să justifice suma taxei”, menționându-se în continuarea aceluiași alineat, prin reglementările de la lit. a)-e), documentele necesare pentru fiecare caz de deducere prezentat.

Mai mult, în cuprinsul art. 29 din aceeași lege s-au instituit obligații pentru „persoanele impozabile care realizează operațiuni taxabile și/sau operațiuni scutite de drept de deducere”, specificându-se, la lit. a) și b) de la punctul B, modul cum ele trebuie să consemneze „livrările de bunuri și/sau prestările de servicii în facturi fiscale sau în alte documente legal aprobate și să completeze în mod obligatoriu” anumite date, precum și că „persoanele plătitoare de taxă pe valoarea adăugată sunt obligate să solicite de la furnizori/prestatori facturi fiscale ori documente legal aprobate și să verifice întocmirea corectă a acestora”, cu sancțiunea pierderii „dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată aferente”, dacă nu au fost respectate cerințele de înregistrare în contabilitate „în cazul cumpărărilor cu o valoare a taxei pe valoarea adăugată mai mare de 50 milioane lei inclusiv”.

Ca urmare, potrivit acestor reglementări lipsite de echivoc, taxa pe valoarea adăugată nu se poate deduce și nici nu poate fi diminuată baza impozabilă la stabilirea impozitului pe profit dacă documentele justificative nu conțin sau nu furnizează toate informațiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare la data efectuării operațiunii pentru care se solicită deducerea taxei pe valoarea adăugată.

O atare concluzie este impusă și de prevederile art. 89 alin. (1) din Codul de procedură fiscală, republicat, potrivit căror „Dreptul organului fiscal de a stabili obligații fiscale se prescrie în termen de 5 ani, cu excepția cazului în care legea dispune altfel”, acest termen de prescripție începând, potrivit alin. (2), „să curgă de la data de 1 ianuarie a anului următor celui în care s-a născut creanța fiscală potrivit art. 23, dacă legea nu dispune altfel”.

Din moment ce, potrivit acestor dispoziții, organele fiscale pot efectua controale pe o perioadă de 5 ani anteriori, adică și pentru raporturi juridice de drept fiscale născute înainte de intrarea în vigoare, la 1 ianuarie 2004, a Codului fiscal, este evident că stabilirea diferențelor de impozit sau a altor obligații fiscale datorate de operatorii economici trebuie efectuată în baza reglementărilor existente în momentul nașterii raportului juridic de drept fiscal, chiar dacă acțiunea de control se desfășoară în perioada în care sunt în vigoare dispozițiile Codului fiscal.

Sub acest aspect este de observat că dispozițiile Codului fiscal, intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2004, pot opera numai pentru viitor, toate actele supuse controlului ce se efectuează de către organele fiscale, în vederea examinării legalității deducerilor de taxă pe valoarea adăugată neputând fi astfel analizate, în conformitate cu principiul *tempus regit actum*, decât potrivit normelor legale aplicabile în momentul nașterii fiecărui raport juridic.

Or, în toate actele normative, anterioare sau ulterioare adoptării Codului fiscal, în cazurile de efectuare de operațiuni de deducere a TVA este prevăzută obligativitatea prezentării de documente justificative întocmite „legal” sau „conform legii”, fără a se determina, însă, tipul de document necesar.

Dacă prevederile Legii contabilității nr. 82/1991 și cele ale regulamentului de aplicare a acesteia nu conțineau criteriile de stabilire a mențiunilor sau informațiilor ce trebuie să le conțină documentele justificative, iar prin Legea nr. 345/2002, aplicabilă în perioada 1 iunie 2002-31 decembrie 2003, s-a înscris pentru prima dată obligativitatea prezentării de documente justificative, cu specificarea mențiunilor sau informațiilor pe care să le cuprindă, prin Legea nr. 571/2003 s-au reglementat, cu caracter unitar, atât obligativitatea prezentării documentelor justificative, cât și mențiunile sau informațiile care să rezulte din acestea.

În acest sens, prin art. 145 din Codul fiscal s-a prevăzut, la alin. (8), că „Pentru exercitarea dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată, orice persoană impozabilă trebuie să justifice dreptul de deducere, în funcție de felul operațiunii”, precizându-se în cadrul reglementărilor date, la lit. a) și b), documentele ce trebuie prezentate pentru dovedirea fiecărei situații specifice.

Așa fiind, în aplicarea corectă a dispozițiilor înscrise în art. 21 alin. (4) lit. f) și în art. 145 alin. (8) lit. a) și b) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, precum și în art. 6 alin. (2) din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, se impune să se considere că taxa pe valoarea adăugată nu poate fi dedusă și nici nu se poate diminua baza impozabilă la stabilirea impozitului pe profit în situația în care documentele justificative prezentate nu conțin sau nu furnizează toate informațiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare la data efectuării operațiunii pentru care se solicită deducerea acestei taxe.

În consecință, în temeiul dispozițiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, precum și ale art. 329 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili, în aplicarea dispozițiilor legale la care s-a făcut referire, că taxa pe valoarea adăugată nu poate fi dedusă și nici nu se poate diminua baza impozabilă la calcularea impozitului pe profit în cazul în care documentele justificative prezentate nu conțin sau nu furnizează toate informațiile prevăzute în dispozițiile legale în vigoare la data efectuării operațiunii pentru care se solicită deducerea TVA.